

2 april 2014

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. M.J.A. Nijssen, advocaat te Leiden

tegen:

(*wijlen*)**[naam]**,
geboren op [datum] te [plaats], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven priester van het bisdom [plaats, land] en gedurende
een periode met verlof en in die tijd onder andere werkzaam als
assistent in de [parochie] te [plaats].

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 10 augustus 2011. Op 10 april 2012 is (naar aanleiding van een brief- en mailwisseling tussen het Bisdom Rotterdam, de juridisch adviseur van klager en de Klachtencommissie) een aangepast klaagschrift opgemaakt, dat op 11 april 2012 door de griffie van de Klachtencommissie is ontvangen.

Op 10 juli 2012 is ter griffie van de Klachtencommissie van het Bisdom Rotterdam een inhoudelijke reactie op de klacht ontvangen.

Op 5 september 2013 is, na uitgebreid onderzoek op verzoek van de voorzitter van de Klachtencommissie, door [naam], bijzonder griffier van de Klachtencommissie, een rapport opgemaakt waarin geprobeerd werd een antwoord te geven op de volgende vragen:

1. Op welke basis was de heer [naam] werkzaam in [plaats];
2. Gedurende welke periode was de heer [naam] werkzaam in [plaats]?
3. Bij wie berustte in die periode dat de heer [naam] in [plaats] werkzaam was, het kerkelijk gezag?

Op 6 november 2013 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarin werd besproken bij wie het kerkelijk gezag berust. Hoewel over de vraag bij wie het kerkelijk gezag berust nog niet was beslist in afwachting van nader onderzoek bij het bisdom [plaats, land], is tijdens die zitting namens het bisdom Rotterdam verklaard dat het terzake van de klacht als aanspreekpunt voor klager wil fungeren en zowel morele als materiële verantwoordelijkheid aanvaardt voor de gevolgen van het door klager gewraakte handelen van aangeklaagde mocht dit voldoende komen vast te staan. De voorzitter van de behandelend kamer, mr. T.F.A.M. Hoogenboom, deelde daarop bij brief van 28

november 2013 mede dat de Klachtencommissie het voor wat betreft die vraag hierbij zou laten en de gewone procedure voortgang kon vinden.

Op 11 maart 2014 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden, met dien verstande dat mevrouw Verwijs was verhinderd in verband met ziekte. Na akkoordbevinding van klager, zijn juridisch adviseur en het bisdom Rotterdam is besloten de zitting doorgang te laten vinden en mevrouw Verwijs mee te laten beslissen op grond van de aantekeningen van de zitting.

Klager is verschenen met zijn echtgenote mevrouw [naam]. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. M.J.A. Nijssen. Namens het Bisdom is verschenen [naam], vicaris-generaal van het Bisdom Rotterdam. Tijdens de inhoudelijke behandeling deelde [naam] mede dat hij informatie had ontvangen uit [plaats, land], maar dat hij nog niet in de gelegenheid was geweest deze te vertalen en mee te nemen. Wel gaf hij kort samengevat weer wat uit die informatie bleek. Op 24 maart 2014 zijn de stukken uit [plaats, land] bij de Klachtencommissie ontvangen.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Klager komt uit een arm gezin. Zijn moeder is in 1953 hertrouwd. Haar tweede man werd zes maanden na het aangaan van het huwelijk invalide en is daardoor veel gaan drinken. Uit het eerste huwelijk van klagers moeder zijn vier zonen geboren, waaronder klager zelf. Hij had twee oudere broers en één jonger broertje. Uit het tweede huwelijk van zijn moeder zijn nog twee kinderen geboren. De gezinssituatie was niet erg prettig, er was weinig aandacht voor klager en daarnaast beschikte het gezin niet over voldoende geld om rond te komen. Klager is al op zijn zevende jaar gaan werken in de tuinbouw. Hij stond om half vier 's ochtends op om tomaten te plukken. Hij werkte tot zeven uur 's ochtends, waarna hij vervolgens naar school ging. Na schooltijd bracht hij veel tijd door in de [Parochie]. Daar de gezinssituatie van klager weinig rooskleurig was, ging hij na schooltijd vaak naar de parochie. Klager deed zijn eerste communie en werd daarna uitgenodigd om misdienaar te worden. Klager zat in een groepje van misdienaars, meestal werd de mis met twee of drie misdienaars tegelijk gedaan.

Aangeklaagde was destijds, in [periode] als priester werkzaam bij de Rooms Katholieke [Parochie] te [plaats]. Op een bepaald moment is aangeklaagde begonnen klager apart te nemen in zijn kamer. Hij sloot vervolgens de deur van deze kamer af. Klager was destijds twaalf jaar oud. Aangeklaagde heeft klager vele malen seksueel misbruikt onder andere in de vorm van betasten en masseren van zijn geslachtsdelen. Ter zitting heeft aangeklaagde verduidelijkt dat aangeklaagde een erectie had en dat hij (klager) hem moest bevredigen en dat klager vervolgens zelf ook door aangeklaagde werd betast. Verder verklaarde hij dat hij aangeklaagde ook oraal moest bevredigen en dat aangeklaagde met zijn geslachtsdeel van achteren bij hem naar binnen ging. Na afloop gaf aangeklaagde klager vijftwintig of tien gulden. Het seksueel misbruik heeft een aantal maanden geduurd. Aangeklaagde heeft korte tijd na het ophouden van het seksueel misbruik de parochie verlaten. De reden van zijn vertrek is niet bekend gemaakt.

2.2. Bovengenoemde gebeurtenissen hebben klager beschadigd en hebben grote gevolgen voor de ontwikkeling van klager gehad van kind naar volwassenheid en voor het verloop van zijn verdere volwassen leven. Hieronder een opsomming van de meest opvallende gevolgen:

- Klager is zijn geloof in de Rooms Katholieke kerk kwijt geraakt;
- Klager kan geen onrecht verdragen;
- Klager is zijn geloof en vertrouwen in de medemens kwijtgeraakt;

- Klager is onrustig;
- Klager kan geen autoriteit boven zich velen, hij gaat vaak de strijd met autoriteiten aan, waarbij hij niet snel zal opgeven;
- Klager is dominant en op zichzelf gericht, wat grote gevolgen heeft binnen zijn huwelijk en gezin.

Het bespreken van de gebeurtenissen voor de indiening van deze klachten hebben bij klager tot extra onrust en emoties geleid.

2.3. Klager wenst erkenning van de gebeurtenissen, wat voor hem een belangrijk onderdeel is voor de verwerking van de gebeurtenissen in zijn jeugd. Klager probeert het voor zichzelf een plek te geven en hoopt dat de indiening van deze klacht daaraan bijdraagt.

Klager vindt verder dat zijn verhaal mogelijk kan bijdragen aan een goede waarheidsvinding, waarbij zijn verhaal ondersteunend zou kunnen zijn aan mogelijke klachten van anderen in de richting van de aangeklaagde.

Klager vindt het belangrijk dat men weet wat zich heeft afgespeeld en wellicht nog steeds afspeelt, zodat er actie ondernomen kan worden om het in de toekomst, voor zover mogelijk, te voorkomen.

Klager is op zoek naar een bepaalde vorm van genoegdoening. Het is voor hem belangrijk dat er op een bepaalde manier spijt wordt betuigd.

De klacht kan bijdragen in het verwerkingsproces van klager.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven.

De vicaris-generaal van het bisdom Rotterdam heeft eerder bij brief van 22 juli 2011 laten weten dat volgens het Directorium van het bisdom aangeklaagde als priester van het bisdom [plaats, land] in [jaartal] werkzaam was in [plaats], maar dat zich in het diocesane archief geen dossier van aangeklaagde bevindt.

In de schriftelijke reactie van 10 juli 2012 heeft de bisschop van Rotterdam vraagtekens gezet bij de datering van het misbruik door klager en de bepaling van het bevoegd kerkelijk gezag.

Ter zitting van 11 maart 2014 heeft de vicaris-generaal gemeld dat inmiddels ook in [plaats, land] uitgebreid onderzoek is verricht naar de levensloop van aangeklaagde en dat zeer onlangs relevante schriftelijke stukken van het bisdom [plaats, land] waren ontvangen. Van bedoelde stukken was op dat moment nog geen vertaling voorhanden, maar de vicaris-generaal heeft ter zitting samengevat wat hem uit die stukken was gebleken, met name ook met betrekking tot de homoseksuele neiging van aangeklaagde en diens voorkeur voor jongens. Aangeklaagde heeft destijds in verband daarmee een psychiatrische behandeling moeten doorlopen.

Directe aanwijzingen van seksueel misbruik van klager door aangeklaagde zijn niet gevonden, maar de vicaris-generaal heeft geen reden om aan te nemen dat klager onwaarheid spreekt.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3. Er zijn ongeveer vijfenvijftig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden.

De Klachtencommissie acht aannemelijk dat aangeklaagde gedurende een aantal maanden in de periode van [jaartal] tot [jaartal] regelmatig seksueel werd misbruikt waarbij het seksueel misbruik bestond uit het vele malen betasten en masseren door aangeklaagde van het geslachtsdeel van klager en andersom, het oraal bevredigen van aangeklaagde door klager en het binnendringen van klager door aangeklaagde met diens geslachtsdeel van achteren.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld.

Daarnaast wordt zijn verklaring ondersteund door de melding van [naam] (2012-3944) waarin eveneens over misbruik door aangeklaagde wordt geschreven, en door het dossier uit [plaats, land] waarin (onder andere) het volgende staat beschreven:

- In een brief van [datum] schrijft [naam], bisschop van Rotterdam, aan [naam], bisschop van [plaats, land]:
‘Met tegenzin acht ik het mijn plicht Uwe Excellentie te melden dat ik mij genoodzaakt zie de Eerw. Heer [naam] te ontheffen van zijn priesterlijke bediening in mijn bisdom. Hoewel genoemde priester van goede wil is, lijdt hij in hoge mate aan homoseksuele voorkeuren, hetgeen U overigens wel bekend is. Het is om deze reden dat ik hem niet langer kan handhaven in mijn bisdom. [...] Ik denk dat het hem goed zal doen een medische behandeling te ondergaan in een psychiatrisch instituut. Ik denk aan het psychiatrisch instituut [naam] in [plaats], waarvan de geneesheer-directeur (dr. [naam]) zowel zeer capabel als goed katholiek is.’
- In een brief d.d. [datum] schrijft dr. [naam] aan vicaris-generaal [naam] van het bisdom [plaats, land] over aangeklaagde:
‘In het afgelopen jaar heeft hij een operatie ondergaan, als gevolg waarvan een duidelijke verandering zichtbaar begon te worden in zijn conditie. Terwijl hij voorheen bezeten was van een seksuele neiging naar jongens, kwam deze neiging meer en meer op de achtergrond en, voor zover ik kon nagaan, heeft hij zich wat dit betreft niet meer misdragen. Zijn persoonlijkheid is echter niet aanzienlijk veranderd: hij is nog altijd meer geïnteresseerd in kinderen en deze relatie kenmerkt zich door gevoeligheid en sentimentaliteit. Dat is de oorzaak geworden voor zijn moeilijkheden in het bisdom Rotterdam, vooral toen geruchten over zijn verleden de ronde begonnen te doen.’
- In een brief van vicaris-generaal [naam] aan de priester [naam] d.d. [datum]:
‘Hij heeft het bisdom enige jaren geleden verlaten; het was een vertrek dat zich opdroeg omdat hij jongens bij hem thuis ontving, ondanks herhaaldelijk verbod’.

4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas 12 jaar oud. Aangeklaagde was voor hem iemand waarin hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.5. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiing kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Bisschop van Rotterdam de klacht gegrond te verklaren

Dit advies is vastgesteld op 2 april 2014 door mr. M.D.J. van Reenen-Stroebel, voorzitter, Mr. F.A.A. Duynstee en zr. J.G.M. Verwijs, leden, bijgestaan door mr. Y. Rikken, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.